

Kretinism och metabolism

Jag skär vitlök med rakblad. Steker schalottenlök i koriander, river muskot och ingefära. Kommer ihåg min första riktiga bästa kompis, en vänskap som varade i fem år och egentligen tog slut för att jag flyttade fem mil bort eller möjligen för att vi just hade kommit i puberteten - jag mer än honom. Så pass nära var vi att jag visste att han inte hade fått hår på kuken (eller haft sin första nattliga pollution). Han förblev pipröstad pojke ett tag till. Efteråt, under årens lopp, i decennier, ringde han – och förvånansvärt, ja, härligt nog också hans far – mig en gång: det var en nyårsnatt eller midsommar och de båda var smått berusade och de ringde från faderns fädernegård i Junosuando. Och den där ödesmättade gången då min far begravdes uppe i Lannavaara så satte han sig att köra tjugo mil i sin pickup eller lilla lastbil på svenska, vilken han nyttjade i arbetet som takläggare och egen. Rimligen bytte han om från blåställ till svarta kläder vid vägkanten någonstans. Han kom fram just för att hinna få uppleva när jag, tillsammans med andra, sänkte kistan i elektroniskt tinad jord och det var Sveriges nationaldag och det kom snö på våra barhuvade skallar och på lågskorna. Han gick, efter att prästen sagt sitt vid gropens kant och vi drömligt började gå därifrån, direkt fram till mig och tog mig i hand och lade sin andra hand på min axel. Hans ögon var ordentligt blanka, men han höll blicken kvar, även efter att han släppt handen ifrån axeln. Han vände sig sedan om, gick iväg, satte sig i pickupen, åkte de tjugo milen tillbaka hem till stan och sin firma. De övriga tillfällena vi hördes eller sågs, låt säga vart tredje eller fjärde år, var det alltid jag som tog initiativet till kontakt och då alltid när jag kom som besökare i min gamla uppväxtstad. När han fyllde femtio, på självaste födelsedagen, flög jag dit och ringde på dörren, överraskade honom med en frukostkorg klockan 05.30. Han blev överraskad och glad. När jag något år senare fyllde femtio ringde han inte ens. När han ännu något år senare dog, cancer överallt, bestämde jag mig för att inte åka upp till hans begravning. Det borde jag ha gjort. Jag sände istället en rejäl blomsterkvast till kistan och ett inkanande vykort till hans mor. Hon hörde aldrig av sig.

En gång som liten, ungefär vid åttaårsåldern, ville jag prova en bumerang (jag tror den var hans) efter vi hade grälat (tror jag). Dess färg var som hemmagjord jordgubbssaft (i Kattresan, sagoboken). Vi var på väg hem, säkert för att äta, efter att ha varit ute i samhället ett tag och lekt och lallat, följt våra impulser och nycker. Han gick nu raskt ifrån mig (grälet?) och jag stannade upp, tog sats, ställde mig i position, siktade. Meningen var att bumerangen skulle stryka strax vid sidan om eller över honom för att sedan vända tillbaka till mig. Det gjorde den nu inte, utan träffade min bästa kompis i länden. Han stelnade till. Gick sedan med ökad hastighet mot hemmet. Vi talade aldrig om händelsen, men i mitt minne blir hans ansikte rött, vilket jag inte kan ha vetat då allt jag såg var en bortgående rygg. I min förtvivlan strök jag planlöst kring på trakten, tills jag kom till utkanten av byn och ett slags öppen sopstation med tegelskärvor och glaskross. Där klev jag runt, halkade och råkade skära mig, eller skar mig med flit (kastade jag bumerangen rakt på honom med flit?) i handen en centimeter ifrån handleden. Jag gick hem, lät mor förbinda min blodiga hand och tårarna kom: de föll och landade som kastat diskvatten i potatisblasten nedanför ett verandaräcke.

Jag sitter vid ett köksbord i en söderförort till Stockholm, med ena handen platt på bordet. Den andra håller jag i ena änden av en tändsticka som jag är på väg att föra mot mun, innan jag kommer av mig. I munnen och näsan konkurrerar smaken av dagens lunch med det jag häromdagen upplevde under en resa till Norrbotten: skvatram, vilken jag ryckte med mig i skogsvandrandet och smulade sönder mellan fingrarna

för att dra in i näsan; landets största blåbär och de saftigaste lingonen jag i livet smakat; torkat renkött eller torrkött som vi sa där uppe. Jag kommer ihåg var jag kommer ifrån. Det var stumma män och skrattande kvinnor som aldrig satt. Jag hör i huvudet vad filosoferna sagt: utan ord finns inget liv, inget finns. Jag medverkade som sjuåring i utkanten av en trolig, jag vet inte - det finns en som vet, jag kan söka upp henne, fråga – gruppvåldtäkt i skogen nära en by i Malmfälten. Vi barn, de i mitt gäng, mina kompisar, drogs via de så kallade djungeltrummorna – nästan mystiskt hur rykten kunde spridas utan mobiltelefon - till den plats i skogen där detta höll på att hända. Jag - nej, jag vet inte hur det var med de andra pojkarna i min ålder - förstod inte vad som pågick, annat än att jag upplevde en stark känsla av äventyr i luften, mellan tallarna, i mossan, under den ljusa himmelen och kråkorna. Där fanns också äldre barn, tonåringar jag kände, en och annan storebrorsa till mina jämnåriga. Efter ett tag förstod jag att man skulle ställa sig i ett slags kö till en enkel koja som var mer av ett tält som man inte kunde stå i, tillverkad av kvistar och grenar och en och annan ditsläpad masonitskiva. När det blev min tur låg en klasskompis till mig därinne, en flicka, Åsa. Hon log snällt och jag visste inte bättre än att jag skulle lägga mig ovanpå henne (med byxorna på). Dagen därpå, eller några dagar senare, visste alla i min skola vilka som varit där, i skogen. Man pekade på mig och skrattade, frustande glatt. Jag lämnade skolkorridoren och gick ut, rundade skolbyggnaden och lade på baksidan av den kommunala fastigheten huvudet mot räfflad röd plåt och gråt kom och mössan gled av och höstens första snö började falla. Tio år senare fick jag, i staden dit jag hade flyttat och nu bodde i, fem mil bort, av en slump och av en ren tillfällighet höra av en dåvarande kompis att man också där kände till historien. Ingen vuxen; inte någon av mina föräldrar, inte flickans föräldrar, inte någon av de andra pojkarnas föräldrar, inga lärare; har någonsin talat med mig om detta, varken då, dagarna efteråt, eller senare.

De där filosoferna säger att vi ska inte kan inte leva utan våra minnen och vår historia, livet där borta där bakom. Men vi ska leva våra liv framlänges, var och en av oss - med just våra ryggsäckar med grova stycken av torrfuror och fina flisor av rotvältor, med stekpannors ystra ljud av ister, med tjädervingar och kråkbär, blåbärsfärgade blåbär och de allra saftigaste lingonen, med gap och skrik och stirrande ögon och undvikande ögon och ledsna ögon ovanpå skrattande munnar och Simon Brehm och Jules Sylvain och trudelutt.

Jag dricker kaffet nu, plötsligt tio år kvar till pension. Är tacksam över det liv jag fick. Jag minns mina kvinnor, hur de höll mig och hur de älskade mig och hur de höll sina ben om mig. Jag kommer ihåg hur jag var och blev som barn: gick lite vid sidan om, blyg, iakttog, kände, såg, hörde - mer eftertänksam än senfärdig. Men också, då som nu, nyfiken och sugen på lek, ingen ledartyp, men en god kompis som gärna hängde med; som också grävde i pappas vinterrock efter femkronor och petade med en bordskniv ut slantar ur min egen spargris av bränd lera och köpte mums-mums och chokladkakor och gick till skogen och tryckte i mig. Eller oss, vi var alltid två, kumpaner. Jag var hjärnan bakom men gottat skulle delas.

Min bäste kompis var aldrig med, inte i detta tjyveri eller i det som skedde i kojans i skogen, trots att han var den modigare och mer framåt av oss två i vanlig skogslek och min vägvisare i fotboll och skidåkning och snöskottning. Han bar kanske på ett slags moralisk kompass. Det var, vilket kanske är en helt annan historia, jag – inte han, vad jag vet - som sedan föll, rasade, gick under, försvann i depression och alkoholism. Även om han säkert söp till emellanåt, kan jag tro, på sätt som mansrollen påbjuder. Jag vet - trots min talang för

och därpå goda förmåga att sedan barnsben ordna och behålla djupa vänskapsband, ja, det blev sedan i livet flera nära bästa kompisar, framförallt efter mitt påbörjade tillfrisknande, riktiga vänner, åtminstone så många att de kan bära min kista när jag dör - att närheten mellan en son och en far och mellan far och en son innehåller ett särskilt slag av extra värme, ja, en fysisk ömhet med en längre tidslängd än den mellan nära vännerna. En – ja, vuxen - sons hand på en fars axel ligger helt enkelt lite längre still en stund än beröringens pågående mellan två vänner. Det har jag fått erfara, åt bägge hållen så att säga, både som son och som far.

Ja, jag minns mina kvinnor... och en av de allra finaste som jag till och med fick diska utomhus med (kasta sköljvatten i buskarna) och trava ved med... hur organiskt och självklart vi i förälskelsen hade telefonsex med varandra, bara det, den detaljen, vilken när jag nu såhär långt efteråt tänker på framstår som absurd och karikerad. Men då var det verkligt och vitalt och naturligt och skamlöst skönt! Under åren med henne behövde jag sällan eller aldrig tvätta mitt eget kön. Hon behövde inte tvätta sitt. Jag har som vuxen fått ha två familjer, med helt olika kvinnor, den ena skärpt som satan, klar i skallen, med de väl avvägda orden i sin hand i sin mun och tystnaden där emellan och den andre den händigaste person jag mött, en som blev pigg och glad, nästan lättad, då något tekniskt i hushållet krånglade. Framför allt fick jag ett barn som är den vackraste människan jag känner. Ja, faktiskt så. Han är stor nu, flyger ut. Jag klämmer ut lite diskmedel på stekpannan, diskar den.

*

Texten är utskriven från Poeter.se

Författaren Per Teofilusson med Poeter.se id #8321 innehar upphovsrätten